

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสมุทรปราการ

THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER LOCAL
GOVERNMENT OF ORGANIZATION IN SAMUT PRAKAN PROVINCE

ชนากานต์ คุ่มนุ่น

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s66561802052@ssru.ac.th

นันทิยา น้อยจันทร์

E-mail: nuntiya.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 248 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายตามตารางของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงทุกด้าน สามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการพัฒนาศักยภาพผู้นำทางการศึกษาให้มีบทบาทเชิงรุกและสร้างสรรค์ต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

Abstract

The objectives of this study were: (1) to investigate the level of instructional leadership of school administrators under the local administrative organizations in Samut Prakan Province, and (2) to compare instructional leadership classified by gender, age, educational attainment, and working experience. The sample consisted of 248 respondents including school administrators, deputy administrators, and teachers, selected by simple random sampling based on Krejcie and Morgan's (1970) table. A five-point Likert scale questionnaire was used for data collection. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The findings revealed that the overall instructional leadership of school administrators was at a high level ($M = 4.29$, $S.D. = 0.57$). Among the dimensions, the highest mean score was found in monitoring students' progress. The comparison results indicated no statistically significant differences when classified by gender, age, educational attainment, and working experience. The study suggests that school administrators under the local administrative organizations in Samut Prakan Province demonstrate strong instructional leadership, which can be utilized as a guideline for enhancing educational quality and developing proactive leadership in schools.

Keywords: Instructional leadership, School administrators, Local administrative organization Samut Prakan Province

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและศักยภาพของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาในยุคปัจจุบันมิได้จำกัดเพียงการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อพลวัตของเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคมได้อย่างยั่งยืน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ระบุว่าการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างทุนมนุษย์ (Human Capital) ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและ

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการ เช่น STEM Education, Coding และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเน้นการพัฒนา Soft Power ของผู้เรียนและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อเตรียมคนไทยให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ขณะเดียวกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ โดยมุ่งส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ (คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น, 2566) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของการศึกษาไทยจะพัฒนาได้อย่างแท้จริง ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และสามารถบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) จึงเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางบริหารและทรัพยากรจำกัด ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ ส่งเสริมการสอนที่มีคุณภาพ พัฒนาครู และสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการเรียนอย่างชัดเจน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการสอน และสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง Armand Ruci (2023) ระบุว่าผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาครู การใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นอกจากนี้ Sergiovanni และ Carver (1980) ยังกล่าวว่าผู้นำทางวิชาการคือผู้ที่สามารถเชื่อมโยงการจัดการเชิงระบบกับการพัฒนาครูและผู้เรียนได้อย่างสมดุล

สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายด้านทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากร การมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการจึงเป็นประเด็นสำคัญที่สามารถสะท้อนภาพรวมของการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามตัวแปรตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วิจัยนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยรวบรวมเนื้อหาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 678 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 248 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงปีการศึกษา 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้ลักษณะสำรวจ (Survey) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการทำวิจัย

2.1 ศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำทฤษฎีและแนวคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อให้ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ทำการตอบแบบสอบถาม และนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ค่าถามแต่ละข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1

2.4 ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วจึงนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วมาทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient) โดยได้ค่าโดยรวมเท่ากับ .992 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้เก็บจริงต่อไปได้

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 248 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ และผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูสายการสอน แล้วนัดวันเก็บข้อมูล

2. นำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองและส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ด้วยโปรแกรม google from และสร้าง QR Code ของแบบสอบถามแนบส่งผ่าน Applicatoin Line

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการกรงรหัสเพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากการหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า

3. นำเสนอการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามตัวแปรจำแนกตามตัวแปรตามเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมและรายด้านปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	4.26	0.64	มาก
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	4.27	0.61	มาก
3	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน	4.31	0.60	มาก
4	ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.34	0.59	มาก
5	ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู	4.30	0.58	มาก
6	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.31	0.61	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.29	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.= 0.59) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.60) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.61) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D. = 0.58) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D. = 0.61) และด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.64)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในทุกด้านอยู่ในช่วง 4.11 ถึง 4.36 ซึ่งแปลผลได้ว่า ครูผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ

มาก ค่า p -value ในทุกด้านมีค่ามากกว่า 0.05 ซึ่งแสดงว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติระหว่างเพศชายและเพศหญิงในระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในแต่ละด้าน

2. จำแนกตามอายุ พบว่า ภาพรวม ผลการวิเคราะห์แสดงค่า F และค่า $Sig.$ (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ) ซึ่งใช้ในการพิจารณาว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จากค่า $Sig. (.22)$ ที่มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่า โดยรวมแล้ว ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมจากค่า $Sig. (.40)$ ที่มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า โดยรวมแล้ว ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนานวิชาชีพรู ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาคุณภาพการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ ญัฐพล ธิตา (2565) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเน้นด้านการพัฒนาหลักสูตรและการติดตามผลนักเรียน และสอดคล้องกับ ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566) ซึ่งพบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังตรงกับผลของ มะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) และ เริงฤทธิ์ คำหุ่ม (2565) ที่ระบุว่าผู้บริหารในทุกภูมิภาคมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูง ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลทางวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงจะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนและยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการตามตัวแปรส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของภาวะผู้นำทางวิชาการ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565), ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566) และ ปรีชญา รูปต่ำ (2565) ที่พบเช่นเดียวกันว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ได้ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติภาวะผู้นำทางวิชาการขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในตำแหน่ง มากกว่าความแตกต่างด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร

ผลการศึกษานี้ยืนยันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความสอดคล้องของผลการวิจัยจากหลายพื้นที่ทั่วประเทศสะท้อนแนวโน้มร่วมว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริมด้านวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการสอน และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสนับสนุนภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการนิเทศการสอน จึงควรมีการศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบ (Model) หรือ แนวทางปฏิบัติ (Guideline) ที่สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นได้

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับครู (Collaborative Action Research)

ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูร่วมกันดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำกระบวนการนิเทศและสะท้อนผลการสอน ซึ่งจะช่วยเสริมบทบาท Instructional Leadership อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. การวิจัยเปรียบเทียบระหว่างเขตพื้นที่หรือรูปแบบการบริหารต่างสังกัด

เนื่องจากงานวิจัยในหลายจังหวัดมีผลลัพธ์คล้ายคลึงกัน การวิจัยต่อไปควรขยายไปสู่ การเปรียบเทียบระหว่างสังกัด อปท. สพฐ. และเอกชน หรือเปรียบเทียบโรงเรียนเมือง-ชนบท เพื่อทำความเข้าใจผลของโครงสร้างการบริหารต่อภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เสริมสร้างระบบพัฒนาผู้นำทางวิชาการแบบต่อเนื่อง (Continuing Professional Development for Leaders)

ควรจัดโครงการฝึกอบรมและเวิร์กช็อปเชิงปฏิบัติการด้านการนิเทศภายใน การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ และการบริหารจัดการข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหารในการขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

2. จัดตั้งระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) หรือเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) สำหรับผู้บริหาร

เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน ช่วยให้เกิดการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และการพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา

3. ส่งเสริมการใช้ข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงนโยบายภายในโรงเรียน (Data-driven Decision Making)

ผู้บริหารควรได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปสู่การกำหนดกระบวนการพัฒนาและการสอนที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570). (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ณัฐพล ธิตา.(2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา)*. <https://updc.up.ac.th/items/c167f646-6d86-4ef8-8e18-e641e4071068>

ปรีชญา รูปดำ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)*. <https://mbuisc.ac.th/mbuiscethesis/down/2565/6320440432026.pdf>

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 20

“เสริมสร้างองค์ความรู้ขับเคลื่อนการศึกษาและบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

3 ธันวาคม 2568 ทางออนไลน์โปรแกรม Zoom

มะไซดี อับดุลกอเดร์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษาณราธิวาส* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

<https://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yru/6658>

เริงฤทธิ์ คำหมู่. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3* (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร). <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5666>

ลลันลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร). <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4774/1/630620050.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2561). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Armand, R. (2023). *Instructional leadership and academic achievement: Educational transformation in the 21st century*. *Journal of Educational Leadership Studies*, 12(3), 45–58.

Sergiovanni, T. J., & Carver, F. D. (1980). *The new school executive: A theory of administration*. New York, NY: Harper & Row.